

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 294/2021-32

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Václavom Sosnom, Námestie slobody 2, Skalica, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1Cdo/74/2019 z 30. marca 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1Cdo/74/2019 z 30. marca 2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1Cdo/74/2019 z 30. marca 2020 **zrušuje a vec vracia** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **375,24 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 294/2021-16 z 13. mája 2021 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v časti namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)

a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 1Cdo/74/2019 z 30. marca 2020.

2. Sťažovateľ bol ako žalobca sporovou stranou v konaní o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Konanie po právoplatnom skončení v merite pokračovalo v časti o náhrade trov. Prvoinštančný okresný súd uznesením rozhodol, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania, a to na základe zistenia, že *„každý z účastníkov bol čiastočne úspešný“*.

3. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 23Co/59/2018-273 z 26. novembra 2018 zmenil prvoinštančné uznesenie tak, že žalovaná má voči žalobcovi právo na náhradu trov prvoinštančného konania v plnej výške. Zároveň krajský súd priznal žalovanej voči sťažovateľovi právo na náhradu trov odvolacieho konania v plnej výške. Krajský súd vychádzal (na rozdiel od prvoinštančného okresného súdu) z názoru, že *„žalovaná mala v konaní plný úspech a neexistovali dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by odôvodňovali nepriznanie náhrady trov konania žalovanej“*.

4. Sťažovateľ proti uzneseniu krajského súdu podal dovolanie, ktorého prípustnosť založil na § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), dôvodiac nedostatočným odôvodnením, a na § 421 ods. 1 CSP, pretože podľa jeho názoru *„odvolací súd založil svoje rozhodovanie na nesprávnom predpoklade, že v konaní nie sú okolnosti hodné osobitného zreteľa, ktoré by opodstatňovali nepriznanie náhrady trov konania žiadnej zo strán“*.

5. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa odmietol ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP. V časti argumentovanej vady podľa § 420 písm. f) CSP najvyšší súd konštatoval, že *„rozhodnutie o trovách konania nie je rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie (o veci vymedzenej žalobou) končí“*. Pokiaľ išlo o dovolanie v časti § 421 ods. 1 CSP, najvyšší súd poukázal na § 357 písm. m) CSP, a keďže je v ňom *„uvedené uznesenie o nároku na náhradu trov konania, je v zmysle § 421 ods. 2 CSP vylúčená prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým rozhodol o odvolaní proti uzneseniu prvoinštančného súdu o trovách konania...“*.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Voči napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu sťažovateľ dôvodí, že *„v danom prípade bolo predmetom podaného dovolania posledné rozhodnutie súdu vo veci trov konania, proti ktorému nebol prípustný riadny opravný prostriedok... súd teda rozhodoval o trovách konania rozhodnutím, ktorým sa konanie o tejto otázke končí. Preto... bolo dovolanie v zmysle ustanovenia § 420 CSP prípustné.“*

7. Poukazujúc na judikatúru ústavného súdu (I. ÚS 275/2018, I. ÚS 387/2019), sťažovateľ vyhodnocuje, že napadnutým uznesením mu bol odopretý prístup k súdu, najvyšší súd

rozhodol v rozpore s princípom právnej istoty, dopustil sa nadmerného formalizmu a jeho rozhodnutie je arbitrárne a nepreskúmateľné.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

8. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti neuviedol žiadnu argumentáciu, odkázal iba na odôvodnenie napadnutého uznesenia a uzavrel, že rozhodnutie o ústavnej sťažnosti ponecháva na úvahe ústavného súdu.

III.2. Replika sťažovateľa:

9. Sťažovateľ vo svojej replike k vyjadreniu najvyššieho súdu konštatoval, že najvyšší súd vo vyjadrení neuvádza žiadnu relevantnú argumentáciu, preto sťažovateľ aj naďalej považuje napadnuté uznesenie za nesprávne a poukazuje na rozpor jeho odôvodnenia so závermi rozhodnutí ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 275/2018 a I. ÚS 387/2019.

10. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože na základe ústavnej sťažnosti, vyjadrenia najvyššieho súdu, repliky sťažovateľa a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. K namietanému porušeniu označených práv došlo podľa sťažovateľa napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorý dovolanie sťažovateľa odmietol ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP, keď v časti argumentovanej vady podľa § 420 písm. f) CSP konštatoval, že *„rozhodnutie o trovách konania nie je rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie (o veci vymedzenej žalobou) končí“*.

12. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

13. Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy) (napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 49/01).

14. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť

súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

15. Ústavný súd zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže v konkrétnej veci uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (aj keď toto posúdenie najvyšším súdom je z hľadiska jeho ústavnej udržateľnosti preskúmateľné ústavným súdom v konaní o ústavnej sťažnosti). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016, II. ÚS 255/2018).

16. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17. Ústavný súd poukazuje na to, že problematikou prípustnosti opravných prostriedkov podľa CSP sa zaoberal v uznesení č. k. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018, v ktorom vyslovil:

«Ustanovenie § 420 CSP zakotvuje prípustnosť dovolania v alternatíve buď proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, t. j. proti rozhodnutiu majúcejmu hmotnoprávny charakter, alebo proti rozhodnutiu, ktoré síce nemá charakter rozhodnutia o materii konania, t. j. nejde síce o rozhodnutie vo veci samej, ale ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd o danej otázke rozhodovanie končí inak ako meritórnym (hmotnoprávnym) rozhodnutím vo veci samej. Aj rozhodnutie vo veci samej (t. j. meritórne rozhodnutie) je svojou podstatou a svojimi dôsledkami rozhodnutím, ktorým sa konanie o predmete sporu končí, avšak pre účely posudzovania prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP takéto rozhodnutie nemožno zaradiť do skupiny rozhodnutí, „ktorým sa konanie končí“, pretože pre tento účel je už zaradené do skupiny rozhodnutí „vo veci samej“.

Za rozhodnutie, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí, teda možno považovať rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol o odvolaní inak ako jeho vecným prejednaním (t. j. rozhodnutie o odmietnutí odvolania alebo o zastavení odvolacieho konania), rozhodnutie odvolacieho súdu o zastavení konania z dôvodu späťvzatia žaloby po rozhodnutí prvostupňového súdu a pred rozhodnutím odvolacieho súdu (§ 370 CSP) a uznesenie, ktorým odvolací súd potvrdil alebo zmenil prvostupňové uznesenie o otázke, ktorej vyriešenie sa týmto uznesením končí, pričom spravidla pôjde o uznesenia odvolacieho súdu, ktorými rozhodol o odvolaní proti uzneseniam podľa § 357 CSP, ktoré síce možno v dovolacom konaní preskúmať z dôvodov zmätočnosti uvedených v § 420 CSP, avšak z dôvodov zásadnej právnej významnosti sú v zmysle § 421 ods. 2 CSP z prieskumu dovolacím súdom vylúčené.

Podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné

v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvostupňový súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.»

18. Sťažovateľ správne poukázal na rozhodnutia ústavného súdu vo veciach sp. zn. I. ÚS 275/2018 a sp. zn. I. ÚS 387/2019, z ktorých nepochybne vyplýva, že uznesenie odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania je potrebné v zmysle uvádzacej vety k § 420 CSP považovať za rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

19. Preskúmaním napadnutého uznesenia ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu č. k. 23Co/59/2018-273 z 26. novembra 2018 neaplikoval § 420 písm. f) CSP, pokiaľ ide o prípustnosť dovolania ústavne súladným spôsobom. Najvyšší súd v napadnutom uznesení nezohľadnil citované východiská ochrany základných práv a slobôd sťažovateľa, preto jeho prístup pri rozhodovaní o podanom dovolaní sťažovateľa podľa § 420 písm. f) CSP proti uvedenému uzneseniu krajského súdu nemožno hodnotiť inak ako taký, ktorý odporuje obsahu základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

20. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd uzatvára, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, preto ústavný súd toto uznesenie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

21. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

22. Podľa § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

23. Úlohou najvyššieho súdu bude opätovne rozhodnúť o dovolaní sťažovateľa podľa § 420 písm. f) CSP, rešpektujúc právny názor ústavného súdu vyslovený v tomto rozhodnutí a majúc na zreteli, že spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 6 ods. 1 dohovoru, je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení.

V.

Trovy konania

24. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

25. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

26. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 375,24 eur z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v hodnote po 177 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 10,62 eur. Náhradu za ďalší úkon právnej služby – repliku z 23. júna 2021 ústavný súd sťažovateľovi nepriznal, pretože obsah uvedeného podania nepovažoval za taký, ktorý by prispel k bližšiemu objasneniu posudzovanej veci.

27. Priznanú náhradu trov konania je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. februára 2022

Peter Straka
predseda senátu